יום ג', י"ד באלול תשס"ז (28 באוגוסט)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

התגוננות יהודית [המשך המאמר מהדף של יום ב']:

... חלוקות פולין הביאו את מרבית היהודים תחת שלטון רוסיה הצארית, שלא ידעה יהודים בגבולותיה זה מאות בשנים והיתר באו תחת שלטון אוסטריה ופרוסיה ... **תחת שלטון רוסיה הצארית**, שלא ידעה יהודים בגבולותיה זה מאות בשנים והיתר באו תחת שלטון אוסטריה ופרוסיה, שנקטו אותה שעה במדיניות של פיקוח מצמצם על מספרי היהודים ומושבם. המקרה הראשון של השתתפות יהודים במלחמת הפולנים על עצמאותם המדינית היה בימי המרד של שנת 1794 כנגד הרוסים.

בנובמבר 1794 השתתף הגדוד היהודי (שכונה לימים, בתפארת המליצה "הראשון מאז ימי בית שני") בהגנת פרבר פרגה מפני הפולשים הרוסים בהנהגת הגנרל אלכסנדר סובורוב וספג אבידות קשות. הגדוד (אשר התחפר בבית הקברות היהודי העתיק ברובע פרגה) כמעט הושמד.. **חיילי הגדוד** הפכו לסמל פוליטי שנעשה בו שימוש רב במאות ה-19 וה-20 בידי יהודים ופולנים. אולם בימי המרד עצמו, לא נראה כי זכו לתמיכה או אהדה מצד בני החברה היהודית המסורתית. כל קשריו הפוליטיים היו עם הצד הפולני בלבד.

כאמור, בינואר 1795 חילקו רוסיה, פרוסיה ואוסטריה את שארית פולין. מדינות אלה, שהחזיקו צבאות גדולים, הנהיגו גיוס חובה באזורים שסופחו. גם היהודים לא הוצאו מן הכלל ושולבו במערכת הגיוס. שרות בצבא המדינה פירושו היה אפוא, לגבי יהודי פולין, שרות בצבא האוסטרי, הפרוסי, או הרוסי. הגיוס לצבא הרוסי היה אחד מגורמי העמדה האנטי-רוסית בקרב שכבות נרחבות באוכלוסיה היהודית. מכיוון שהשירות בצבא ניתק את החייל היהודי ממורשתו התרבותית, לא ייפלא אפוא שהחברה היהודית ראתה בגיוס לצבא סכנה שיש להיאבק בה. בהיעדר מורשת צבאית של ממש, לא היתה כמעט אפשרות לבצע מרד מזוין, כפי שעשו הפולנים וההונגרים, שהתקוממו נגד הרוסים או האוסטרים. למרות זאת, לאחר שפורסם הצו על גיוס יהודים לצבא הרוסי, בקיץ 1827 (פרשת ה"קאנטוניסטים" – מכסות שהוטלו על היהודים), היו גילויי התנגדות אלימה מצד יהודים בכמה ערים בתחום המושב. בגרודנו פרצו יהודים נזעמים אל "חדר הקהל", כש**בראשם הרב אליהו צדירצ'ין**, ושחררו את האסירים שנחטפו לשירות בצבא הרוסי. מדינאים ואנשי צבא פולנים השתמשו בשנאה לרוסיה, על רקע הגיוס, שימוש נרחב בתעמולתם למען העניין הלאומי הפולני, כדי לרכוש את תמיכת היהודים בו.

הצטרפותם של יהודים ליחידות צבאיות של מתנדבים בפולין, היתה קשורה קשר הדוק בחדירתם של רעיונות מודרניים לחברה המסורתית במזרח־אירופה ובאימוץ ערכים חברתיים מן הסביבה הלא־יהודית. כעבור כמעט 30 שנה לאחר מרד קושצ'ושקו (התקוממות לאומית בהנהגתו של תאדיאוש קושצ'יושקו, הגיבור הלאומי הפולני), באה יוזמה יהודית להשתתף במאבק הפולני למען העצמאות בשנת 1831, כביטוי לאהדתם לעניין הפולני. אולם המורדים הפולנים חששו מהקמתה של יחידה יהודית מיוחדת, מחשש שמא הדבר יגרור מתן זכויות פוליטיות ליהודים. שר המלחמה טען ש**אסור שדם יהודי יתערב בדם הפולני**. במאמצי הקהילה היהודית בוורשה הושגה פשרה: היהודים נתקבלו למליציה ולא לצבא ... [ההמשך יבוא...]

"קומה אלוקים, שופטה הארץ, כי אתה תנחל בכל הגוים." [תהלים פ"ב 8]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **שלישי** בשבת
בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!
הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל